משניות מבוארות

מסֶכֶת כְּרִיתוּת פרק א

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר יַטִּילֶנָּה לְאִמָּהּ. אֲמַת הַמַּיִם הַיּוֹצֶרֶת בְּעֲזָרָה וְיוֹצֵאת לְנַחַל קִדְרוֹן, וְכֵיוָן דְּכָשֵׁר עֵינָא וּמִשְׁכָּח לֵיהּ וְאָכִיל לֵיהּ. **כָּל הַנִּשְׁרָפִין לֹא יִקָּבְרוּ,** דִּלְמָא חָפַר אֲרִיגָא וּמִשְׁכָּח לֵיהּ וְאָכִיל לֵיהּ. **לֹא יִשְׂרְפוּ,** כָּל פְּרִי הַנִּשְׁרָפִין אִפְרָן חָמִיר מִדַּרְבָּן, כְּגוֹן חָמֵץ וּתְרוּמָה וְכִלְאֵי הַכֶּרֶם, וְכֵן רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, יַטִּילֶנָּה לְאִמָּהּ. כָּל הַנִּשְׁרָפִין, לֹא יִקָּבְרוּ. לֹא יִשְׂרְפוּ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אִם רָצָה לְהַחְמִיר עַל עַצְמוֹ לִשְׂרוֹף אֶת הַנִּקְבָּרִים, רַשַּׁאי. אָמְרוּ לוֹ אֵינוֹ מֻתָּר לִשְׂרוֹף אֶת הַנִّקְבָּרִים, לֹא יִשְׂרְפוּ. אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה מֻתָּר לִשְׂרוֹף אֶת הַנִּקְבָּרִים, לֹא יִקָּבְרוּ. כָּל הַנִּשְׁרָפִין לֹא יִקָּבְרוּ, לֹא יִשְׂרְפוּ. אָמְרוּ לוֹ, אֵינוֹ מֻתָּר לִשְׂרוֹף.

מֶסֶכֶת כְּרִיתוּת

פרק א א שלשים ושש כרתות בתורה, הבא על האם, ועל אשת האב, ועל הכלה, הבא על הזכור, ועל הבהמה, ואשה המביאה את הבהמה עליה, הבא על אשה ובתה, ועל אשת איש, הבא על אחותו, ועל אחות אביו, ועל אחות אמו, ועל אחות אשתו, ועל אשת אחי אביו, ועל הנדה, המגדף, והעובד עבודה זרה, והנותן מזרעו למלך, ובעל אוב, המחלל את השבת, וטמא שאכל את הקדש, והבא למקדש טמא, המאכיל חלב, ודם, ונותר, ופגול, השותה מלאכה ביום הכפורים, המכפים את השמן, והמפטם את הקטורת, והסך בשמן המשחה. הכפת והמילה במצות עשה: ב על אלו חייבים על דונם כרת, ועל שגגתם חטאת, ועל אלו הזדון שלקין אקים תולין, חוץ מן המגפה מקדש וקדשיו, מפני שהוא בעולה ויורד, דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים, אף המגדף, שאינו נאכל, ויש שגגתו חטאת, ויש מביאים אלו מביאות קרבן ואינו נאכל, ויש מביאות קרבן ואינו נאכל, ויש שאינן מביאות. אלו מביאות קרבן ונאכל: המפלת כמין בהמה וחיה ועוף, דברי רבי מאיר הואיל ונאמרה בו יצירה כאדם. וחכמים אומרים עד שיהא בו מצורת האדם, אם הפנים בצורת אדם כלי עלמא מודיו דיש לו דיו ולד, לא נחלקו אלא אם הפנים קצת בצורת אדם וקצת בצורת בהמה ובהמה וכיוצא בזה, דרבי מאיר סבירא ליה דצורך ליהות כל פיני בצורת אדם, וחכמים סבירא להו דלפרקצותו (מקצת הפנים בצורת אדם) די שיהא לו דיו ולד, ועין שם בתוספות יום-טוב. המפלת סנדל חתיכת בשר עשויה כלשון של שור. הלפי שיש לה צורת סנדל נקרא סנדל, והוא רגיל לבוא עם ולד. **א** אם שהפילה לא שאין שליא בלא ולד, והוא כמין קרום שהולד נתון בתוכו, ואין שליא פחותה משפה. **ושפיר מרובם, והיוצא מחותך, וכן שפחה בנעניות שהילה, מביאה קרבן ונאכל.** דהנה אמינא דמצות שאנשים ונשים שיהן בה שפחה חיבת, אבל לדה דלא שיך באנשים לא לתחיבו, קא משמע לן. **ד) אלו מביאות קרבן ואינו נאכל** מספק, **המפלת ואין ידוע מה הפילה,** כגון שעברה בנהר והפילה שם (ואין באפשרותה לברר) אם צורת אדם (והפילה) אם צורת דגים והנחגים. **וכן שתי נשים שהפילו** במחבוא, **אחת** הפילה כגון: סנדל, ואין ידוע איזו של חובה, בכל אלו מביאות קרבן, שתי תורים אחת לעולה ואחת לחטאת, על של עולה אומרת אם מין חובה לדתי: **אם** לא אלו תהא לעולת נדבה, אבל בחטאת איינה יכולה להתנות דאין חטאת באה נדבה, ומביאה בספק ואינו נאכל, דאם לאו בת קרבן היא, דאין מליקה מתרת רק בקדשים, ומה שהפילה אינה בעזרה לן, דכיון שאין למתבה אלא דמה לא חשיב אכילה. **אמר רבי יוסי** בשתי נשים ועל שגגתם חטאת, כגון העובד עבודה זרה שמשתתחוה לה וקבור שרק בזוחו וקטור ונסוך אסרה תורה, והמחלל את השבת דאמר לא הוזר שלקין אלא מדעת ולו אם חטא אם לא, חיב אשם תלוי, והיינו כגון שני זיתים אחד של חלב ואחד של נבלה, כגון חמץ ותרומה וכלאי הכרם, וכן יודע אינה מהן אכל, מביא אשם תלוי שתולה ומגן על היסודים ואינו מכפר, ואם נודע לו אחר כך בברור שחטא, מביא חטאת קבועה, **חוץ מן המטמא מקדש,** שנכנס למקדש בטומאת הגוף **וקדשיו** שאכל קדשים בטומאה, שאינו מביא אשם תלוי, **מפני שהוא בעולה ויורד,** שמביא קרבן שאין הנעשיר יכול לבא, שעשיר מביא כשבה או שעירה והנעני שתי תורים או מנחה, דאשם תלוי מביא רק בדבר שיש בו חטאת קבועה, **דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים, אף המגדף** אין מביא על שגגתו חטאת ואין מביא על לא הודע שלו אשם תלוי. **שנאמר גבי חטאת** (במדבר טו, כט) **"תורה אחת יהיה לכם לעשה בשגגה", יצא מגדף שאינו עושה מעשה.** מקאן מתחיל התנא לפרט קרבנו חטאת שבא שלא בזדון: **ג) יש** יולדות **מביאות קרבן ואינו נאכל, ויש שאינן מביאות.** אלו **מביאות קרבן ונאכל:** המפלת כמין בהמה וחיה ועוף, **דברי רבי מאיר** הואיל ונאמרה בו יצירה כאדם. **וחכמים אומרים עד שיהא בו מצורת האדם,** אם הפנים בצורת אדם כלי עלמא מודיו דיש לו דיו ולד, לא נחלקו אלא אם הפנים קצת בצורת אדם וקצת בצורת בהמה ובהמה וכיוצא בזה, דרבי מאיר סבירא ליה דצורך ליהות כל פיני בצורת אדם, וחכמים סבירא להו דלפרקצותו (מקצת הפנים בצורת אדם) די שיהא לו דיו ולד, ועין שם בתוספות יום-טוב. המפלת סנדל חתיכת בשר עשויה כלשון של שור. **ד) אלו מביאות קרבן ואינו נאכל,** ויש שאינן מביאות קרבן ואינו נאכל, ויש מביאות קרבן ואינו נאכל, ויש שאינן מביאות. אלו מביאות קרבן ונאכל: המפלת כמין בהמה חיה ועוף, מפני שהוא בעולה ויורד, דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים, אף המגדף, שאינו (עושה) מעשה: **ג** יש מביאות קרבן ונאכל, ויש מביאות ואינו נאכל, ויש שאינן מביאות. אלו מביאות קרבן ונאכל: המפלת כמין בהמה חיה ועוף, דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים, עד שיהא בו מצורת האדם. המפלת סנדל, או שליא, ושפיר מרקם, ויוצא מחותך, וכן שפחה שהפילה, מביאה קרבן ונאכל: **ד** אלו מביאות ואינו נאכל, המפלת ואין ידוע מה הפילה, וכן שתי נשים שהפילו אחת ממין חובה. אמר רבי יוסי,

ט"ו סיון

שילדו אימתי אני אומר כל אחת מביאה קרבן ואינו נאכל, **בזמן שהלכו זו למזרח וזו למערב,** הינו שהביאו קנינן והלכו להם, אבל אם היו שתיהן עומדות כאחת, מביאות קרבן אחד ונאכל, ומתנות ביניהן אם אני חייבת בדברי הוא שלך, ואותו חטאת קרב ונאכל. **ב) על אלו** שלשים וארבעה (חוץ מפסח ומילה) **חיבים על זדונם כרת** ועל שגגתם חטאת, כגון העובד עבודה זרה ומבעיה בעזרה ויוצאת לנחל קדרון, וכיון דכשר עינא ומשכח ליה ואכיל ליה. **כל הנשרפין לא יקברו,** דלמא חפר אריגא ומשכח ליה ואכיל ליה. **לא ישרפו,** כל פרי הנשרפין אפרן חמיר מדברן, כגון חמץ ותרומה וכלאי הכרם, וכן רבי יהודה אומר, יטילנה לאמה. כל הנשרפין, לא יקברו. הנקברים, לא ישרפו. רבי יהודה אומר, אם רצה להחמיר על עצמו לשרוף את הנקברים, רשאי. אמרו לו אינו מותר לשרוף, דאף על פי שהוא מחמיר בשרפתן היקל באפרן שיבואו להשתמש באפר. ואפר הנקברין אסור:

פרק א מסכת כריתות והוא על עברות שחייבין על זדונו כרת, וסדר אותן בסדר קדשים מלא דבר שחייבין על זדונו כרת שגגתו חטאת, ודוקא בשלא היו עדים חיב כרת, דאם יש עדים יש מהן בכרת ויש מהן בחנק ויש מהן בסקילה ויש מהן במלקות. **א) שלשים ושש כריתות** אמורות **בתורה,** ואלו הן: (א) **הבא על האם,** (ב) **ועל אשת האב** אפילו אינה אמו. (ג) **ועל הכלה** הינו אשת בנו, (ד) **הבא על הזכור,** (ה) **ועל הבהמה,** (ו) **והאשה המביאה את הבהמה עליה,** (ז) **הבא על אשה ובתה** ובכולל זה בת בתה של אשתו ובת בנה, ובכולל זה גם בת בת בתו ובת בנו חמותו ואם חמותו ואם חמיו, (ח) **ועל אשת איש,** (ט) **הבא על אחותו,** (י) **ועל אחות אביו,** יא) **ועל אחות אמו** יב) **ועל אחות אשתו** בחיי אשתו, (יג) **ועל אשת אחי אחיו** בחייו, (יד) **ועל אשת אחי אביו** מן האב, טו) **ועל הנדה,** טו) **המגדף** מברך את השם, (יז) **והעובד עבודה זרה** בדרך עבודתה, או המנסה והמקטר והמנסך והמשתחוה אפילו שלא בדרך עבודתה, יח) **והנותן מזרעו למלך** לגבעוני אצל האש, יט) **ובעל אוב** שמעלה את המת, ודיעוני בכלל זה, ששניהם בלאו אחד הם, כ) **המחלל את השבת** באחת מאבות מלאכות או תולדותיהן, כא) **וטמא שאכל את הקדש,** כב) **והבא למקדש** קשהוא טמא, כג) **האוכל חלב ודם,** כד) **נותר** קדשים לאחר שעבר זמנן, או כו) **פגול,** כז) **השותה** קדשים **בחוץ,** כח) **והמעלה** קרבן **בחוץ,** כט) **האוכל חמץ בפסח,** ל) **והאוכל** את **המלאכה** ביום הכפורים, לב) **המכפים** את **השמן** המשחה במשקל שמנים וגם המדת השמן, כמו שעשאו משה בשעתו. **ה) אלו שאינן מביאות** קרבן, **המפלת שפיר מלא מים,** או **מלא דם,** אם **מלא גנינים,** מלא גנים הרבה, אז כיון תולעים. **המפלת כמין דגים וחגבים שקצים ורמשים. ארבעים** יום, דעד עכשיו כמים בעלמא, **ויוצא דפן** שהוציאו הולד דרך דופן האשה, (שם יב, ב): "אשה כי תזריע וילדה", שתלד ממקום שמזרעת, **רבי שמעון מחייב ביוצא דפן** דדרש מאי דכתיב (שם ה): "ואם נקבה תלד" רבה עוד לדה אחרת שנולד דרך דופן, דברי יכול לכתב ונקבה יכול לכתב, **1) המפלת** אות ליל **לשמונים ואחד** אחר לדת נקבה, **בין שמאי מוסרין** מן הקרבן שלד לדה שניה, דברי כתוב מלאת ימי טהרה, כיון שאין קרבן אלא ביום, דכתיב (שם ג לח): "ביום צוותו", ובקרבן אחד נכפרת, **בית הלל מחיבין** בקרבן אחר. **אמרו בית הלל לבית שמאי מאי שנא** אם **לשמונים ואחד מיום שמונים ואחד,** ועוד ראיה מביאים בית הלל לבית שמאי **אם שוה לה לטמאה דאם ראתה דם בליל שמונים ואחד הרי זה דם טמא,** דהרי כלו ימי דם טהר שלה, **לא ישוה לו לקרבן, אמרו להם בית שמאי לא, אם אמרתם במפלת יום שמונים ואחד שחיבת קרבן שכן יצאה בשעה שהיא ראויה להביא קרבן, תאמרו במפלת אור לשמונים ואחד שלא יצאה בשעה שהיא ראויה להביא בה קרבן. אמרו להן בית הלל ודברי המפלת יום שמונים ואחד שחל להיות בשבת תוכיח, שלא יצאה בשעה שהיא ראויה להביא בה קרבן חייבת בקרבן. אמרו להם בית שמאי, אם אמרתם במפלת יום שמונים ואחד שחל להיות בשבת, שאף על פי שאינו ראוי לקרבן יחיד, ראוי לקרבן צבור, תאמרו במפלת אור לשמונים ואחד, שאין הלילה ראוי לא לקרבן יחיד ולא לקרבן צבור. הדמים אינן מוכיחין, שהמפלת בתוך מלאת, דמיה טמאין, ובטורה מן הקרבן: ז האשה שיש עליה ספק חמשה זיבות וספק חמשה לידות, מביאה קרבן אחד, ואוכלת בדבחים, ואין המשאר עליה חובה. חמש לידות ודאות, חמש זיבות ודאות, ואוכלת בדבחים, ואין המשאר עליה חובה. ויעמדו קנים בו ביום ברבעתים:**

פרק ב א ארבעה מחסרי כפורים. וארבעה מביאין על הדזון כשגגתן. אלו הן מחסרי כפורים. הזב, והזבה, והילדת, והמצורע. רבי אליעזר בן יעקב אומר, גר מחסר כפרה, עד שיזרק עליו הדם. ויזיר, ליינו ותגלחו וטמאתו: **ב** אלו מביאין על הדזון כשגגה, הבא על השפחה, ויזיר שנטמא, ועל שבועת הערדות, ועל שבועת הבקדון:

ט"ו סיון

זיבות כגון שעשתה בחשבון ואינה יודעת אם עומדת בימי נדה או בימי זיבה, **וספק חמשה לידות,** כגון שהפילה ולד חמשה פעמים, **מביאה קרבן אחד,** חטאת הנעוף הבא על הספק ואינו נאכל, **ואוכלת** אחר כך **בזבחים** שמהרה זה לטהרה בא שתוכל לאכל בקדשים, וכמו טבילה אחת שמטהרת מחמש זיבות כן קרבן זה, **ואין השאר עליה חובה,** פרוש לא יביא קרבן אחר, **וחכמים** לחבא אות, דגם קרבן אחד בקשי התירו לה לקריב ספק מליקה למזבח, אלא משום הכי התירו לה חטאת אחר לה תקריב אין לה תקנה לאכל בקדשים. ואם יש לאשה **מספר לדות ודאות** אין **מביאה** מלאת **מספר זיבות ודאות, מביאה קרבן אחד ואוכלת בזבחים והשאר עליה חובה,** דתניא יכול יביא על הלידה בבהמה, מלאת קרבן אחד, ועל הלידה שאחר מלאת קרבן אחד, תלמוד לומר (שם יב, ז) "זאת תורת היולדת", **מעשה שעמדו קנין ד:** קנין דהינו ד' זיונים **בירושלים בדבי קנה,** דהינו דיבר זהב לכל קן, שנצטרכו הרבה קנים ונתיקרו, **אמר רבן שמעון בן גמליאל, המעון הזה** נשבע אני בבית המקדש, **לא אלין הלילה עד שיהיו בדיברין** לבין **בעזרה** לבין **בעזרה** לבין **בעזרה